

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת טלי גוטליב

5037/25/פ

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – אישור הכנסת לפתיחה בהליך פלילי או אזרחי), התשפ"ה–2024

תיקון סעיף 1 .1 בחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א–1951¹, בסעיף 1, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) לא תיפתח חקירה פלילית נגד חבר הכנסת ולא ידון בית משפט בתביעה אזרחית נגד חבר הכנסת, אלא אם כן קבעה הכנסת, ברוב של 90 מחבריה, כי המעשה שבשלו התבקשה החקירה או הוגשה התביעה לא נעשה במילוי תפקידו או למען מילוי תפקידו של חבר הכנסת; הוראה זו לא תחול לעניין חקירה פלילית שעניינה עבירה על הוראות סעיף 284 וסימן ה' לפרק ט' לחוק העונשין, התשל"ז–1977²."

דברי הסבר

סעיף 1 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א–1951 (להלן – חוק החסינות), קובע חסינות מובהקת ומוחלטת לחבר הכנסת מפני הליך פלילי או אזרחי בשל מעשה או אמירה במסגרת מילוי תפקידו או למען מילוי תפקידו. אלא שבתו המשפט במשך השנים אפשרו הגשת תביעות נגד חברי כנסת, ושאלת החסינות נקבעה על ידי בית המשפט בהתייחס לקביעה באם הנטען בתביעה נעשה במילוי או למען מילוי תפקידו של חבר הכנסת. הוראת סעיף 1(א) לחוק החסינות קובעת כהאי לישנא: "חבר הכנסת לא ישא באחריות פלילית או אזרחית, ויהיה חסין בפני כל פעולה משפטית, בשל הצבעה, או בשל הבעת דעה בעל פה או בכתב, או בשל מעשה שעשה - בכנסת או מחוצה לה - אם היו ההצבעה, הבעת הדעה או המעשה במילוי תפקידו, או למען מילוי תפקידו, כחבר הכנסת." החוק אינו יוצר כל אבחנה בין הבעת דעה או מעשה של חבר כנסת במסגרת מילוי תפקידו. סעיף קטן (ב) קובע חסינות מוחלטת נוספת על מידע אשר הגיע לידי חבר הכנסת עקב מילוי תפקידו,

¹ ס"ח התשי"א, עמ' 228.
² ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

והכול כדי לאפשר לחבר הכנסת לבצע עבודתו נאמנה ולהביא עובדות ומידע בפני הציבור, ולהביא לקדמת השיח נושאים רבי חשיבות עת אדם ללא חסינות לא יכול לעשות כן.

החסינות הקבועה בסעיף 1 לחוק החסינות היא בלתי ניתנת להסרה, בשונה מהדין שהיה קבוע בעבר לעניין נטילת חסינות, ובשונה מחסינויות שהכנסת רשאית ליטול כאמור בסעיף 13 לחוק. החסינות המהותית מאפשרת לחבר הכנסת למלא את תפקידו ולייצג את ציבור בוחריו מתוך מתן ביטוי חופשי ומלא לדעותיו ולהשקפותיו ללא חשש וללא מורא. הגשת תביעה או זימון לחקירה על אף החסינות היא ניסיון חרפתי להטיל אימה על חבר הכנסת ולהשתיקו, בניגוד גמור לעקרון החסינות המוחלטת הקנויה לחברי הכנסת בהוראות החוק.

הניסיון לטעון כי אמירות ומעשים של חבר כנסת אינם חסינים באופן מוחלט אינו מתיישב עם הוראות החוק הברור מאליו. לבית המשפט אין כל כלי להתערב, להעריך או לקבוע את מסגרת מילוי תפקידו של חבר הכנסת או מה נעשה למען מילוי התפקיד. אין זה מתפקידו של בית המשפט ואין בידי הכלים להחליט מהו היקף תפקידו של חבר הכנסת. לאור ריבוי תביעות המוגשות בימים אלה נגד חברי כנסת בניסיון להשתיקם, ולנוכח פסקי דין הדנים בשאלת החסינות ומבקשים לנגוס בעוצמתה ובחשיבותה, מוצע תיקון זה המבהיר את חשיבות החסינות המהותית לעבודת חברי הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ז בחשוון התשפ"ה (18.11.2024)